

## Az 1956-os forradalom legfiatalabb áldozata: Mansfeld Péter

Mansfeld Péter 1941-ben született, és ő lett az 1956-os forradalmat követő megtorlások legfiatalabb áldozata. Pesti srác, a forradalom mártírja. Személyét a kommunista rezsim annak a propagandának az erősítésére használta fel, amely a forradalmat köztörvényes bűnözők lázadásaként állította be. Négyéves korában családja felsőtt férfitagjait a bevonuló szovjet hadsereg kényszermunkára, („málenkij robotra”) vitte el. Nagypapja nem tért vissza. Apja magánfodrász volt, anyja ugyanitt segédként dolgozott 1946-ig. 1951-ben a szülők különváltak, 1953-ban hivatalosan is elváltak. Péter nővérel és öccsével együtt édesanyjuknál maradt. A Medve utcai általános iskola elvégzése után a csepeli Rákosi Mátyás Tanintézetben lett esztergályos ipari tanuló, jó eredményei voltak. 1956-ban a MÁVAG-hoz helyezték. A forradalom idején a „Szabó bácsi” vezette Széna téri ellenálló csoporthoz csatlakozott. Először el akarták küldeni, mert túl fiatalnak találták, aztán mégis ő lett a csoport egyik gépkocsis összekötője, bár jogosítványa nem volt. November negyedike után nem érte semmilyen retorzió a fiatal fiút. 1957-től a Magyar Optikai Művekben dolgozott, ahonnan szerszámokat tulajdonított el, majd lopások sorozatába keveredett. Amikor a rendőrség üldözőbe vette, autóval

## TÁTRAI ÁGNES A magyarok és Európa

menekült és fának ütközött. A fogdából három nap után megszökött és folytatta a tolvajlásokat. Ezután letartóztatták, majd három és fél hónapig ült vizsgálati fogságban. A rabtársaktól hallottak és korábbi élményei alapján végleg a Kádár-rendszer ellenségévé vált. Szabadulása után társával találták ki, hogy fegyveresen, lopott autókkal rablótámadásokat hajtanak végre. Akcióik azonban nem sikerültek túl jól, és egy nagyobb letartóztatáshullámban őket is elkapták. A társai és ellene megkezdett perek során a legfőbb kérdés a „gyilkossági szándék”, az „ellenforradalmi indítatás” és a „bandavezér személyének tisztázása” volt. Mindhárom szempont szerint Mansfeld és társa, Blaski került a legnagyobb veszélybe. Egyértelműen ők ketten voltak a vezetők, és mindkét „gyilkossági kísérletben” részt vettek. Blaski a vádbeli időben már betöltötte a 18. életévét, Mansfeld viszont veszélyesebb „ellenforradalmárnak” tűnt. Mansfeld – a vizsgálat alatti renitens viselkedését folytatva – egyre inkább kihívta magát ellen a bíróság és az ügyész rosszindulatát. Mátsik György

ügyész perbeszédében fenntartotta a vádiratban foglaltakat: Blaskira és Mansfeldre egyaránt halálbüntetést, a többiekre súlyos börtönbüntetést indítványozott. Pár nappal később a bíróság elvetette a halálbüntetést, majd 1959. március 19-én a II. fokú bíróság felerészben elfogadta az ügyészi vádbeszédet, amely a fellebbezési óvást valamennyi terhelttel szemben fenntartotta. Mansfeld az utolsó szó jogán nagy részben megváltoztatta addigi vallomásait, és halálos ítéletének kihirdetése után kegyelmet és perújrafelvételt kért. A népbírósági tanács azonban egyhangúlag nem ajánlotta kegyelemre. Az ítélet végrehajtására 1959. március 21-én, tizenegy nappal a 18. születésnapja után került sor. 2003-ban és 2004-ben máig hullámokat vető vitát váltott ki **Eörsi László** egy tanulmánya (*Mítoszok helyett – 1956*), amelyet sokan Mansfeld Péter újbóli megbélyegzésének érezttek. Maga **Eörsi** 2004. május 11-én a [www.nol.hu](http://www.nol.hu) portálon cáfolta, hogy azt állította volna, Mansfeldet lopásokért és más bűncselekményekért ítélték volna el: *Én ezt írtam: „Meggyőződésem, hogy a kiméletlenység magyarzata nem a vádpontokban rejlik. Azt nem tudták elviselni a bírásokodók, hogy Mansfeld még a teljes reménytelenségében is szembe mert velük szállni. Ezért tűnhetett javíthatatlan, átnevelhetetlen ellenforradalmárnak a szemükben.”* Továbbra is vitatott **Eörsi** azon állítása, amely szerint Mansfeld Pétert nem lehetett tudatos forradalmárnak nevezni. Mansfeld Péter rehabilitálása 1990-ben történt meg.

(folytatjuk)

Így vonult a menet végig a Dorottya utcán. „A Lánchíd-térre érve, Ófelsége a király daliás levente módjára a Királydombra vágatott, s kivont kardjával az ég négy tája felé vágva kijelölte, hogy a hazát védeni fogja.” Ezután a menet a Lánchídon át visszavonult Budára.

A királyi várban az uralkodó ebédhez ült, itt is ragaszkodtak az ősi ceremóniához. **Andrássy miniszterelnök** egy tálban vizet hozott, **Ferenc József** ebben kezet mosott, majd a **prímás törülközőkendőt** nyújtott át. Ezután asztalhoz ültek: a király és a királyné, a prímás és a miniszterelnök, valamint a pápai követ. A koronát a király levette, és az asztalon maga elé tette. A felszolgálat az országgyűlés két házának válogatott tagjai végezték. „E királyi étkezést számos urak, főhercegek és vendégek voltak szerencsések végignézhetni.” Az egykori közös lakoma jelképes szertartássá rövidült.

Az ünnepségek után a Szent Koronát három napra közszelemlére tették a Mátyás templomban. Ezt követően az uralkodó, a kormány vezetői és a koronaőrök jelenlétében visszahelyezték a vasládába. Az erről szóló jegyzőkönyvet húszonöten írták alá.

A koronázást megelőzően, a koronáról és a koronázási jelvényekről jegyzőkönyvet vettek fel. Érdemes ebbe is beleolvasni.



„Szent István köpenye, melynek eredeti színe már ki nem vehető, valódi remekmű, amelyet **Gizella királyné**, **Szent István neje**, a rajta szemléltető évszám szerint 1031-ben készített. Formája félgömbölyű kereket képez, tizenhat próféta és tizenkét apostol, a **Megváltónak** és a **Boldogságos Szűz Máriának** képe aranyfonallal kivarrva szemléltethető rajta. Ezen palást oly rossz állapotban létezett, hogy **Klein divatárusnő**, illetőleg **hímzőnő**, annak kijavításával ötödmagával tizennégy napig működött.”

Javíthatni kellett az országmált is. „Az úgynevezett aranyalma tetején duplakezrezt létezik, közönséges sárgarézéből készítve, üres golyóbist képez, amelyről a régi aranyozás már tökéletesen le lévén kopva, újólóg valánk kénytelenek **Müller aranyműves** által galván módjára bearanyoztatni.” **Szent István kardjáról** ezt olvassuk: „Régi időkben egészen bearanyozva lehetett, most azonban csak itt-ott látszik az

aranyozás. A hüvelye, amely már későbbi idők műve, gránátpiros bársonnyal lévén bevonva, az idők viszontagságai által használhatatlanná válván, egy más hüvelyt, ugyancsak gránátszín bársonnyal bevonva **Szikrai Adolf** pesti kardműves által készítettünk.” A koronázási cipellőről és harisnyákról a jegyzőkönyv csak megismétli az 1853-as megállapítást, hogy „tökéletesen használhatatlank”.

Tizenhárom évig senki sem bolygatta a koronát a budai várban őrzött vasládában. 1880-ban a király engedélyezte tudományos megtekintés céljára való kivételét. Miután „**Ó császári és apostoli királyi Felsége a Magyar Tudományos Akadémia** legalázatosabb kérelmére és **Tisza Kálmán miniszterelnöknek** e tárgyban előterjesztett javaslatára, 1880. március hó 8-án kelt legfelsőbb elhatározásával legkegyelmesebben megengedni méltóztatván, hogy a magyar Szent Koronát és királyi jogart a monddott tudományos akadémiának és célból kiküldött bizottsága, **Ipolyi Arnold püspök**, **Henszlmann Imre** és **Pulszky Károly egyetemi magántanár**, tudományos szempontból megvizsgálhassák s egy rajzoló és fényképész által ezen kincsek hű másolatait elkészíthessék”, a koronát ünnepélyesen kiemelték a vasládából.

(folytatjuk)